

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลนาจ้ว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี*

PUBLIC PARTICIPATION IN LOCAL DEVELOPMENT OF
NANGUA SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
NAM SOM DISTRICT, UDON THANI PROVINCE

วรรณญา พันธผล¹ และ ชาญยุทธ หาญชนะ²

Waranya Phanthaphon¹ And Chanyut Hanchana²

¹⁻²วิทยาลัยพิชญบัณฑิต วิทยาลัยพิชญบัณฑิต

¹⁻²Pitchayabundit College, Thailand.

Corresponding Author's Email: nuspong.ggg@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจ้ว ที่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.834 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูล ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติค่าที (t-test) และใช้สถิติเอฟ (f-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจ้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ผลการเปรียบเทียบ โดยภาพรวม พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจ้ว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจ้ว ได้แก่ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างข้อบัญญัติเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ

* Received 6 July 2025; Revised 21 July 2025; Accepted 28 July 2025

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, ประชาชน, การพัฒนาท้องถิ่น

ABSTRACT

This research aimed to study 1) public participation in local development, 2) compare public participation in local development of Nangua Subdistrict Administrative Organization classified by personal factors, and 3) guidelines for developing public participation in local development. The instrument used for collecting data was a questionnaire with a reliability value of 0.834. The statistics used for analysis were number, percentage, mean, standard deviation, and data analysis. Hypothesis testing was done using t-test and f-test.

The research results found that:

1. Overall, public participation in local development of Nangua Subdistrict Administrative Organization was at a high level. When considering each aspect, the aspect with the highest average value was participation in operations, followed by participation in decision-making, and the aspect with the lowest average value was participation in evaluation.

2. The overall comparison results found that people of different genders, ages, education levels, and occupations had no different participation in local development of Nangua Subdistrict Administrative Organization, Nam Som District, Udon Thani Province.

3. Suggestions for guidelines for developing public participation in local development of Nangua Subdistrict Administrative Organization include: Public participation in drafting public policy regulations should be allowed.

Keywords: Participation, People, Local Development

บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดหมายในการพัฒนา การกำหนดภารกิจ และแนวทางการดำเนินการเพื่อนำไปสู่จุดหมายอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้การกำหนดแผนงานและโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีทิศทางที่สอดคล้องและประสานสนับสนุนในจุดมุ่งหมายร่วมกัน ซึ่งนอกจากจะทำให้ปัญหา

และความต้องการได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมแล้ว ยังเป็นการบริหารทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2566)

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักการสำคัญที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในหลายประเทศที่มีอารยธรรม ซึ่งทำให้มีความหมายและเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการบริหารในประเทศที่มีระบอบประชาธิปไตย ในปัจจุบันประเทศไทยมีความตั้งใจในการเน้นย้ำหลักการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาประเทศในหลากหลายด้าน ตั้งแต่การเมืองไปจนถึงสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เพื่อผลักดันสู่ระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งร่วมกัน นอกเหนือจากนี้ยังมีการปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารงานภาครัฐตามแนวคิดการบริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วมและหลักการธรรมาภิบาล ที่รัฐจะต้องสร้างโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการรับรู้ การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน และการตรวจสอบผลลัพธ์ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างความโปร่งใสและพัฒนาคุณภาพการตัดสินใจของหน่วยงานรัฐให้ดียิ่งขึ้น และได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย (จันทร์ทิพย์ ทองโชติ, 2564)

ปัจจุบันปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนางัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี จากรายงานผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ 2567 พบข้อเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ทั้งก่อนการดำเนินโครงการ ระหว่างการดำเนินโครงการ และเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ ให้มากกว่าปัจจุบัน เพราะประชาชนโดยทั่วไปยังมีส่วนร่วมน้อย โดยหาแนวทางวิธีการให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการ รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ และตรวจสอบการดำเนินโครงการให้มากขึ้น รวมถึงประชาชนบางกลุ่มอาจยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการมีส่วนร่วมกับการบริหารส่วนตำบลนางัว ซึ่งส่งผลให้การมีส่วนร่วมเป็นไปอย่างจำกัด และประชาชนมักไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลนางัว อย่างทั่วถึง ทำให้ไม่ทราบถึงโอกาสในการเข้าร่วมและมีส่วนร่วมในการพัฒนา (องค์การบริหารส่วนตำบลนางัว, 2568)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนางัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ซึ่งผลจากการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็นและทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนางัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี

2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

3. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน

2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน

3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี จำนวน 9 หมู่บ้าน จำนวน 4,435 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว, 2568)

จากจำนวนประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี จำนวน 9 หมู่บ้าน จำนวน 4,435 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มประชากรด้วยการใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 367 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งได้ รวบรวมจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นทำให้ได้ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมและนำมาเป็นกรอบในการ สร้างแบบสอบถาม โดยปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 4 ข้อ โดยสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยเป็นแบบปลายปิด (Close ended question) ให้เลือกตอบในช่องที่กำหนด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี เป็นแบบคำถามปลายเปิด

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบสอบถาม

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยกำหนดนิยามและใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถาม จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบ (Content Validity) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิง เนื้อหา (Content validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวัด (Index of item objective congruence : IOC) เกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.60 ขึ้นไป

4. นำแบบสอบถามไป ตรวจสอบและแก้ไข เพื่อความถูกต้องของเนื้อหาและความชัดเจนของภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try – out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน คือประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำโสม อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี เพื่อหาอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.834

6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยถึงนำชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ประชาสัมพันธ์ตอบแบบสอบถาม ตามวันและเวลาที่นัดหมาย

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามซึ่งได้จัดเตรียมไว้แล้วนำไปส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองตามที่ได้นัดหมายไว้แล้ว เพื่อแนะนำตัวพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย ขออนุญาตเก็บข้อมูล แจกแบบสอบถามการวิจัยและขอรับกลับในวันเดียวกันด้วยตนเอง

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และลงรหัสเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าและทดสอบสมมติฐานดังต่อไปนี้

1. สถิติพรรณนา ได้แก่

1.1 จำนวน (n)

1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ และสรุปเป็นประเด็นสำคัญสำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี เป็นแบบคำถามปลายเปิด

2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่

2.1 สถิติ t-test ใช้ทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 ตัวแปร สำหรับการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตาม เพศ

2.2 สถิติ F-test โดยการทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป และหากพบว่ามี ความแตกต่างรายคู่เกิดขึ้น ผู้ศึกษาต้องทำการทดสอบต่อไปว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน และแตกต่างกันอย่างไร ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) สำหรับการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.49 อายุระหว่าง 20 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.59 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 45.23 และประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 167

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.97	0.54	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.09	0.37	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.96	0.44	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.68	0.70	มาก
รวม	3.93	0.41	มาก

2. จากตารางที่ 1 พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D = 0.41) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.09$, S.D = 0.37) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.97$, S.D = 0.54) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.68$, S.D = 0.70) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D = 0.54) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 5. ท่านมีส่วนร่วมในการแสวงหางบประมาณในการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 4.50$, S.D = 0.60) รองลงมา คือ ข้อ 7. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น เช่น แผนพัฒนาสามปี หรือแผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี ($\bar{X} = 4.40$, S.D = 0.73) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 2. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 3.54$, S.D = 1.08)

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D = 0.37) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 8. ท่านมีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 4.22$, S.D = 0.65) รองลงมา คือ ข้อ 11. ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการการดำเนินงานโครงการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 4.13$, S.D = 0.71) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 13. ท่านมีส่วนร่วมในการซ่อมแซมหรือก่อสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ เช่น ถนนคอนกรีต ฝายเก็บน้ำ ศาลาประชาคม ($\bar{X} = 4.01$, S.D = 0.79)

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D = 0.44) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 18. ท่านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 4.19$, S.D = 0.79) รองลงมา คือ ข้อ 17. ท่านได้รับผลประโยชน์ การจัดสรรรายได้หรือเงินช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆในการพัฒนาชุมชน

($\bar{X} = 4.15$, $S.D = 0.76$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 23. เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา เช่น ค่ายอบรม ทักษะศึกษา ($\bar{X} = 3.52$, $S.D = 1.08$)

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, $S.D = 0.70$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 28. ท่านมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการพัฒนาชุมชนครั้งต่อไป ($\bar{X} = 4.12$, $S.D = 0.74$) รองลงมา คือ ข้อ 29. มีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นหลังสิ้นสุดโครงการ เพื่อสอบถามความพึงพอใจของชาวบ้าน ($\bar{X} = 3.68$, $S.D = 1.12$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 24. ท่านมีส่วนร่วมสังเกตการณ์ การทำงานของผู้รับจ้างภายนอกที่มาทำงานพัฒนาในชุมชน ($\bar{X} = 3.53$, $S.D = 1.01$)

ตารางที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ปัจจัยส่วนบุคคล	t / F	P-value	สรุปสมมติฐานการวิจัย
เพศ	-0.102	0.919	ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
อายุ	1.730	0.143	ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
ระดับการศึกษา	1.978	0.097	ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
อาชีพ	0.880	0.495	ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. จากตารางที่ 2 พบว่าผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวม พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ได้แก่

1. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างข้อบัญญัติเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ
2. กระตุ้นให้ประชาชนสนใจและเกิดการเรียนรู้ เข้าใจ เพื่อให้เกิดทัศนคติเชิงบวกกับกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม

3. ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงผลประโยชน์จากการดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้จัดขึ้น เช่น ติดป้ายประกาศ หรือจัดประชุมร่วมกัน

4. จัดทำแบบสอบถามหลังสิ้นสุดโครงการ (ทั้งแบบออนไลน์และกระดาษ) เพื่อประเมินความพึงพอใจและผลกระทบ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อาจมีการจัดเวทีประชาคมหรือกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณค่าและสามารถกำหนดทิศทางของการพัฒนาท้องถิ่นได้ ในพื้นที่ตำบลหรือหมู่บ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนกับประชาชนมักแน่นแฟ้น ซึ่งส่งผลให้การสื่อสารและการชักชวนให้มีส่วนร่วมเป็นไปได้ง่าย มีการใช้ช่องทางสื่อสารที่หลากหลายและเข้าถึงประชาชนได้ดี ทำให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาและโครงการต่าง ๆ แพร่กระจายถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมควร จันทร์เทศ และโกศล สอดส่อง (2567) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพัน อำเภอนองวัวหอ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพัน อำเภอนองวัวหอ จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของวิลาวัลย์ รุยยันต์ (2564) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลโคกม่วง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในตำบลโคกม่วง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าโดยภาพรวมและรายด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอัฐนิชา พุทธจันทร์ และพิชัยรัฐ หมีนด้วง (2567) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหนองพุ่ม อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหนองพุ่ม อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ทางเทศบาลตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหนองทุ่ม ในหลาย ๆ ด้าน เช่น ให้สำคัญในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชน เพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวม พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี อาจจัดให้มีเวทีประชาคม กิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมโดยไม่จำกัดเพศ อายุ หรืออาชีพ ใช้วิธีประชาสัมพันธ์หลายช่องทาง เช่น หอกระจายข่าว วิทยุชุมชน หรือโซเชียลมีเดีย ทำให้ประชาชนทุกกลุ่มได้รับข้อมูลข่าวสารในระดับใกล้เคียงกัน ไม่ว่าคนกลุ่มไหน ต่างมีความรู้สึกผูกพันกับท้องถิ่นของตนเอง จึงมีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน รวมถึงตำบลนาจัวอาจเป็นชุมชนที่มีโครงสร้างทางสังคมที่ไม่แบ่งแยกมากนัก เช่น ความแตกต่างทางเศรษฐกิจไม่ชัดเจน หรือมีค่านิยมการทำงานร่วมกันสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพน โปธิอาภา (2561) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตำบลสวายปรอเตียลอำเภอสระอ่าว จังหวัดกันตลราชอาณาจักรกัมพูชา พบว่าผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสระอ่าว จังหวัดกันตลราชอาณาจักรกัมพูชา จำแนกตามอายุ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสระอ่าว จังหวัดกันตลราชอาณาจักรกัมพูชา จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยรัชชานนท์ ลีอนาม และบุญเหลือ บุปผามาลา (2567) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหัวคู อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี พบว่าการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหัวคู อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหัวคู อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหัวคู อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนทุกคนสามารถเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นใน

โครงการ หรือแผนงานพัฒนาตำบลได้อย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ ยังได้มีส่วนร่วมใน การทำกิจกรรมต่าง ๆ เหมือนกัน

องค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลนาजू อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การ บริหารส่วนตำบลนาजू อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวม พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วน ร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาजू อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ไม่ แตกต่างกัน

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลนาजू อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ดังนั้นองค์การ บริหารส่วนตำบลนาजू อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ควรมีการดำเนินการดังนี้

1. ส่งเสริมกลไกการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม (Participatory Evaluation) โดยจัดตั้งคณะกรรมการประเมินผลระดับตำบล ที่ประกอบด้วยตัวแทนจากชุมชน องค์การชุมชน กลุ่มอาชีพ เยาวชน และผู้นำท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีบทบาทร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินและตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมต่างๆ

2. จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นและสรุปบทเรียนหลังการดำเนินโครงการ เช่น จัดกิจกรรมเวทีสาธารณะ (Public Hearing) เพื่อให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาजू อำเภอnáโสม จังหวัดอุดรธานี เปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มเข้าถึงข้อมูลการดำเนินงาน เพื่อประเมินได้อย่างมีข้อมูลประกอบ

3. ฝึกอบรมให้ความรู้ประชาชนด้านการประเมินผล โดยการจัดกิจกรรมฝึกอบรมให้ประชาชนเข้าใจหลักการประเมินผล เช่น การกำหนดเป้าหมาย การวิเคราะห์ผลกระทบ การใช้ตัวชี้วัด และเสริมสร้างศักยภาพผู้นำชุมชนให้เป็น "ผู้ประเมินภาคประชาชน"

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาजू อำเภอnáโสม จังหวัดอุดรธานี

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาजू อำเภอnáโสม จังหวัดอุดรธานี กับองค์การบริหารส่วนตำบล อื่น ๆ ในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2559). ข้อมูลจากระบบสถิติทางการทะเบียน. เรียกใช้เมื่อ 1 ตุลาคม 2567 จาก <https://multi.dopa.go.th/justice/news/cate2/view11>
- จันทร์ทิพย์ ทองโชติ. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี. วารสารพุทธมัตถ์, 8(1), 243–254.
- รัชชานนท์ ลีอนาม และบุญเหลือ บุบผามาลา. (2567). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหัวคู อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี. วารสารมณี เชษฐาราม วัดจอมมณี, 7(6), 153-167.
- วิลาวัลย์ รุยงค์. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง. วารสารศิลปศาสตร์ (วังนางเลิ้ง) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, 1(2), 11-29.
- ศิรพน โพธิ์อาภา. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตำบลสวายปโรเตียล. อำเภอสะอาง จังหวัดกันดาล ราชอาณาจักรกัมพูชา. วารสารวิชาการ, 12(3), 89-98.

- สมควร จันทรเทศ และโกศล สอดส่อง. (2567). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพัน อำเภอนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 8(3), 268-283.
- อัฐนิยา พุทธจันทร์ และพิชัยรัฐ หมั่นด้วง. (2567). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหนองพุ่ม อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 8(1), 447-457.
- องค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว. (2568). ข้อมูลพื้นฐาน. องค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี. เรียกใช้เมื่อ 1 ตุลาคม 2567 จาก <https://www.udnangualocal.go.th/index.php/homepage>.
- Yamane, Taro. (1973). Statistics, An Introductory Analysis, 2nd Ed. New York: Harper and Row.